

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ННІ Менеджменту, харчових технологій та торгівлі Кафедра публічного управління та менеджменту організацій

Назва курсу	Актуальні проблеми публічного управління у сфері соціальних послуг (ВК 2.3)
Мова викладання	<i>Українська</i>
Курс та семестр вивчення	для здобувачів третього рівня вищої освіти (доктор філософії) галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування, спеціальність: 281 – Публічне управління та адміністрування 3 курс, п'ятий семестр
Викладач	Дука Анастасія Петрівна, д. е. н., проф.
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=AvNkdOcAAAAJ&hl=uk
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1, каб. 402. Телефон: (046) 665-261; apd@online.ua

1. Анотація

У житті кожної людини під впливом низки зовнішніх факторів (на які людина переважно не може вплинути) можуть утворитись обставини та стани, які заважатимуть нормальній життєдіяльності особи, погіршуючи у такий спосіб якість життя та її існування. Основними чинниками, які можуть ускладнювати життя та діяльність громадян і породжувати складні життєві обставини, є: серйозні або невиліковні хвороби, старший вік людини, інвалідність, спосіб життя, соціальне становище, безробіття, бездомність, стихійні лиха, пожежі, катастрофи, бойові дії та інші проблеми. Останнім часом усе більшої актуальності набуває серед усього переліку державних послуг надання саме соціальних послуг, оскільки через війну на Сході, економічні кризи, старіння та зубожіння населення, збільшення переліку невиліковних хворіб, катастрофи та стихійні лиха тощо відбувається постійний ріст чисельності громадян, які потребують надання соціальних послуг. Відповідно до даних Європейського форуму з питань інвалідності в країнах Європейського Союзу проживає біля 37 мільйонів людей із інвалідністю, що становить 10 % усього населення та вагому частку населення в кожній країні. Попри наявність значного наукового доробку у сфері соціального захисту та надання соціальних послуг, питання якості та ефективності соціальних послуг усе ще розглянуто недостатньо.

Змістовний модуль 1. Теоретичні та методологічні засади публічного управління у сфері соціальних послуг

Тема 1. Соціальні послуги у системі соціального захисту. Сутність соціальних послуг. Соціальні проблеми та соціальні послуги. Вимоги законодавства до ідентифікації соціальних послуг. Учасники та регулювання надання соціальних послуг. Реципієнти соціальних послуг. Соціальне піклування, соціальний захист, соціальне забезпечення та соціальні послуги? Розбіжності розуміння.

Тема 2. Основні стандарти соціальних послуг. Впровадження стандартів соціальних послуг. Рамкові вимоги до якості та умов надання послуг, граничні тарифи на

окремі види послуг. Розробка чітких вимог щодо здійснення моніторингу, контролю та оцінки діяльності надавачів соціальних послуг.

Тема 3. Інституційне забезпечення надання соціальних послуг в системі публічного управління. Інститути соціальної сфери. Розподіл повноважень між центральною та місцевою владою щодо відповідальності за організацію соціальних послуг. Держава як замовник та контролер якості послуг. Організаційно-правові та економічні основи участі недержавного сектору в наданні соціальних послуг. Координування діяльності надавачів соціальних послуг. Функції координатора: планування та координація державних соціальних програм для вразливих категорій населення, стандартизація та акредитація надавачів, видача ліцензій, ведення реєстру надавачів соціальних послуг, моніторинг та контроль якості послуг, формування державних соціальних замовлень на надання соціальних послуг тощо.

Тема 4. Прозорість та підзвітність суб'єктів системи соціальних послуг. Забезпечення на законодавчому рівні прозорості та підзвітності системи соціальних послуг: процеси планування, організації надання соціальних послуг, моніторинг якості. Відповідальні структури, включаючи отримувачів та їх представників, представники громадського контролю та незалежних інспекцій та їх основні функції. Порядок оприлюднення результатів перевірок, інформування громадян про діяльність у сфері соціальних послуг.

Змістовний модуль 2. Практичні основи формування механізму вирішення проблем публічного управління у сфері соціальних послуг

Тема 5. Розвиток та забезпечення надання соціальних послуг на рівні громади. Актуальність розвитку соціальних послуг в територіальній громаді. Розвиток соціальних послуг. Визначення потреби населення територіальної громади у соціальних послугах. Планування надання соціальних послуг. Фінансування соціальних послуг. Впровадження та вдосконалення послуг. Створення мережі надавачів соціальних послуг та забезпечення взаємодії між ними. Моніторинг та оцінка якості соціальних послуг. Інтегрована модель соціального захисту населення, надання соціальних послуг та захисту прав дитини на рівні громади.

Тема 6. Інноваційні сервіси надання соціальних послуг та їх впровадження. Інноваційні сервіси у практиці надання соціальних послуг. Автоматизована система управління обробкою інформації, система управління чергою, інформаційні термінали, веб-сайт центру надання соціальних послуг, персональний кабінет користувача, єдиний контакт-центр, система відеоспостереження. Центр надання соціальних послуг, регіональний центр послуг.

Тема 7. Диференціація проблем надання соціальних послуг в національній системі публічного управління. Проблеми функціонування соціальних послуг в Україні, зокрема особливостей їх надання. Дисонанс між задекларованим у нормативно-правових актах спектром соціальних послуг й механізмом їх реалізації та фактичним станом питання. Вплив на сферу соціальних послуг явища децентралізації та деінституалізації. Корективи в умовах карантинного режиму через Covid-19. Функціонування механізмів надання соціальних послуг. Спектр новацій щодо конкретизованого обсягу кожного різновиду соціальної послуги. Коло проблем, що потребують нагального вирішення: декларативний характер змісту соціальних послуг, розбіжності між законодавчо закріпленим обсягом послуги та її функціонуванням на практиці, недофінансування та відсутність практичних механізмів реалізації законодавчо закріпленого соціального пакету; нерівномірність кількісного розподілу центрів із надання соціальних послуг відповідно до обсягу населення регіону; низький рівень залученості волонтерських, громадських організацій та сфери бізнесу до функціонування соціальної сфери держави в цілому; відсутність ефективних моделей взаємодії між ними.

Тема 8. Світовий досвід надання соціальних послуг та напрями його імплементації. Французька система соціального захисту населення, до яких віднесли розгалужену систему професійно-галузевих схем соціального страхування, розвинену систему родинних виплат, яка стала результатом тривалої еволюції, значну роль додаткових систем соціального захисту, особливо у сфері пенсійного й медичного страхування. надання соціальних послуг у Німеччині на засадах Федерального закону про соціальну допомогу, Акту про благополуччя дітей і молоді та Закону про осіб з обмеженими можливостями. Спектр послуг із захисту дітей, соціальна робота, догляд за дітьми дошкільного віку та інші послуги, які надають захист і запобігають загрозам для вразливого населення у Великобританії. Досвід функціонування соціальних агентств США.

2. Мета та цілі курсу

Одним із невирішених питань розвитку соціальних послуг є визначення якості соціальних послуг, їх усестороннє оцінювання та проведення постійного збору та оновлення інформації про реальний стан та показники в цій сфері, а також рівень задоволення потреб та вирішення проблем людей з інвалідністю. Основними цілями надання соціальних послуг є: здійснення профілактики складних життєвих обставин громадян, їх подолання та мінімізація негативних наслідків складних життєвих обставин. Тому, опанування кращих закордонних моделей надання соціальних послуг, розвитку соціального підприємництва для можливості їх імплементації в нашій країні в рамках формування відповідних політик складає важливу складову системи публічного управління та адміністрування. Мета навчальної дисципліни – поглиблення знань про виявлення, систематизацію проблем публічного управління у сфері соціальних послуг.

Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання знань, компетенції та навичок з основних аспектів публічного управління у сфері соціальних послуг щодо:

- основ публічного управління у сфері соціальних послуг,
- принципів публічного управління у сфері соціальних послуг;
- ознайомлення з основними методами розпізнавання соціальних проблем;
- виявлення причин соціальних проблем та форм їх прояву для формування дієвості публічного управління у сфері соціальних послуг;
- аналіз методологічних основ формування стратегії публічного управління у сфері соціальних послуг;
- обґрунтування варіантів державницьких рішень у сфері соціальних послуг .

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК1. Здатність до виокремлення комплексних проблем у сфері публічного управління та адміністрування, проведення наукових досліджень на високому науково-методологічному та дослідницько-інноваційному рівні.

ЗК4. Здатність до розв'язування значущих суспільних проблем із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ФК5. Здатність створювати нові знання, продукувати оригінальні наукові дослідження, наукові/ науково-методичні продукти й послуги, якість яких відповідає потребам національного та міжнародного ринку.

3. Результати навчання

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені науково-освітньою програмою:

ПРН6. Уміти оцінювати й обґрунтовувати пріоритетні напрями розвитку соціально-економічних систем держави, регіональної соціально-економічної системи.

ПРН7. Уміти розробляти нові підходи та адаптувати кращі практики електронної демократії для вирішення сучасних питань публічної комунікації на наддержавному, державному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН13. Уміти застосовувати в професійній науковій, науково-педагогічній діяльності навички лідерства, тайм-менеджменту, продуктивно працювати в команді у тому числі, у міжнародних та мультикультурних групах, володіти навичками професійного спілкування.

4. Обсяг курсу

Загальна кількість кредитів – 5 (загальна кількість годин - 150); кількість годин самостійної роботи – 100.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	26
Практичні заняття	24
Самостійна робота	100

Форма проведення занять – лекційні, практичні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

5. Перереквізити

Передумовою вивчення дисципліни є базові знання з дисциплін «Публічне управління», «Технології публічного адміністрування». Дисципліна є базовою для вивчення спеціальних дисциплін наукової програми «Публічне управління та адміністрування» третього рівня вищої освіти, а також може використовуватися під час підготовки наукового дослідження (дисертації).

6. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», погодженого вченою радою Національного університету «Чернігівська політехніка» (31 серпня 2020 р. протокол № 6) та введеного в дію наказом ректора від 31 серпня 2020 р. №26 (<https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>).

З дисципліни ЗВО може набрати до 90% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру. Поточний контроль – до 90 балів, в тому числі: практичні заняття – до 70 балів, підсумковий модульний контроль – до 20 балів. Семестровий контроль до 10% підсумкової оцінки – під час підсумкового контролю у вигляді заліку проводиться під час сесії (максимум 10 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за залік.

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /залік - 90/10</i>
Семінарські (практичні) заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань, спілкування із ЗВО, опитувань ЗВО за підсумками підготовки практичних робіт, виконання завдань, розгляду проблемних ситуацій (кейсів), виконання самостійних робіт, завдань у MOODLE</i>
Вимоги до реферату, РГР, КР,КП тощо	<i>Критерії оцінювання за напрямками: 1) структура, опис методу та програмна частина (відповідність умовам завдання, експериментальне підтвердження), 2) пояснювальна записка (обґрунтованість рішень, посилання на першоджерела, відповідність оформлення вимогам,</i>

	своєчасність здачі), 3) захист (ґрунтовність пояснення отриманих результатів та їх доведеність). Загальна кількість балів – 20.
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, виконання обов'язкових видів робіт, мінімальна кількість балів 20.</i>

Поточний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів за видами робіт	
	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	Повнота та своєчасність виконання завдань
Змістовний модуль 1. Теоретичні та методологічні засади публічного управління у сфері соціальних послуг	0...20	0...15
Змістовний модуль 2. Практичні основи формування механізму вирішення проблем публічного управління у сфері соціальних послуг	0...20	0...15
Підсумкова поточна оцінка за семестр	40	30

Підсумковий модульний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовний модуль 1. (Ситуаційні та тестові завдання)	0...10
Змістовний модуль 2. (Ситуаційні та тестові завдання)	0...10

Підсумкова семестрова оцінка

Види робіт	Кількість балів
Поточний контроль	0...70
Підсумковий модульний контроль	0...20
Залік	0...10
Разом	0...100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен/диференційований залік	залік
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

7. Політики курсу

Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається за комплексними завданнями (включає теоретичні, практичні та ситуаційні завдання).

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – участь у дискусії, обговорення проблемних ситуацій, відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), формулювання ЗВО власних питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються відповідно до затвердженого графіку або ж особистих чи групових консультацій (через використання ІКТ, меседжерів тощо).

Відповідно до чинного Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка», введеного в дію наказом ректора від 31 серпня 2020 р. № 26 (<https://stu.cn.ua/normatyvna-baza/normatyvne-zabezpechennya-osvitnogo-proczesu/>): п. "7.2.8. В окремих випадках, згідно наказу ректора (у зв'язку з карантинном тощо) навчальні заняття та контрольні заходи (в т.ч. оцінювання практик та атестація) можуть проводитись за допомогою технологій дистанційного навчання. При цьому, якщо здобувач вищої освіти під'єднується до навчального заняття, яке проводиться за допомогою технологій дистанційного навчання, без використання системи відеозв'язку, то це може фіксуватися викладачем як пропуск навчального заняття. (підпункт 7.2.8 Положення зі змінами, внесеними згідно з рішенням Вченої ради від 26.04.2021, протокол №4, та наказом ректора № 80 від 26.04.2021)"

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх ЗВО очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі кожного із завдань оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах наукової чи організаційної роботи, форс-мажорні обставини).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, залежно від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези на науково-практичних конференціях, статті у фахових виданнях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах

відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

8. Рекомендована література

Базова

1. Горбунова-Рубан, С. О., & Вітковська, І. М. Система надання соціальних послуг: сучасний стан. «*Socioпростір: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*», 2020 (9), 17-22. <https://doi.org/10.26565/2218-2470-2020-9-02>.
2. Горемикіна Ю. В. Моніторинг і оцінювання якості та ефективності соціальних послуг: прикладний аспект. *Демографія та соціальна економіка*, 2016. № 3(28), С. 120–132.
3. Дубич К. В. Механізми державного управління системою надання соціальних послуг: дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02. Київ: НАДУ. 2015. 451 с.
2. Дука А.П. Базові засади процесу децентралізації публічної влади в Україні. Колективна монографія. Менеджмент та публічне управління в умовах інформаційного суспільства / за заг. ред. Філіпової Н.В. Мена: ТОВ «Домінант». 2020. с. 35-44.
3. Конвенція ООН про права інвалідів № 995_g71 від 13.12.2006 р.
4. Любецька М. М. Аналіз зарубіжного досвіду надання соціальних послуг, здійснення соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 19. С. 109-116.
5. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики від 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>.
6. Про соціальні послуги. Закон України № 2671-VIII від 17.01.2019 р.
7. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. К. : Центр громад. експертизи, 2014. 104 с.
8. Скуратівський В. А., Палій О. М., Лібанова Е. М. Соціальна політика: навч. Посіб. / Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. - 2-ге вид. доповн. та переробл. К. : Вид-во УАДУ, 2003. 359 с.
9. Чусова О. М., Котломанітова Г. О., Олексієнко Л. А. Особливості надання соціальних послуг в Україні. Науковий вісник ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2020. ВИПУСК 2 (47). С.209-213. DOI: 10.24144/2524-0609.2020.47.209-213.
10. Development and Social Work: Social Work of the South, 2015. Volume VI (pp.(pp. 27-41).) Edition: First Chapter: Two Publisher: Paulo Freire Verlag. Editors: L. Calvelo, R. Lutz & A. Stauss.
11. Zakharin S., Duka A., Zhytar M., Rudenko O., Serdiuk O. New Economic Instruments of State Regulation of Private Savings, Social Security and Pension Support. Journal of Optimization in Industrial Engineering. Vol.14, Issue 1, Winter & Spring 2021, 79-88 DOI: 10.22094/JOIE.2020.677819.

Інформаційні ресурси

12. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Режим доступу: <https://eln.stu.cn.ua/course/>
13. Законодавство України – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
14. Офіційний сайт бібліотеки ім. В. Вернадського. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
15. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». – Режим доступу: <http://library2.stu.cn.ua/>
16. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.